

18304/67

mup.

E21

Instytut Śląski

Seria V

Komunikat Nr 4

Seria V

Śląski kalendarz historyczny

Zadaniem „Śląskiego Kalendarza Historycznego”, ukazującego się co miesiąca w formie komunikatów Instytutu, jest podanie ważniejszych wydarzeń z dziejów Śląska.

Fakt, że będzie to bodaj pierwsza tego rodzaju polska próba ujęcia przeszłości Śląska oraz trudności zebrania potrzebnego materiału historycznego mogą spowodować, że w kalendarzu tym będą niedociągnięcia względnie braki, zwłaszcza w dziedzinach, które nie są jeszcze należycie w literaturze naukowej opracowane. Stąd prośba do wszystkich, którzy braki zauważą, o komunikowanie ich Instytutowi Śląskiemu (Katowice, ul. Warszawska 37).

L u t y.

2. 1490

Śmierć **Bernarda z Nysy**, studenta, doktora i rektora akademii krakowskiej, pierwszego w niej humanisty.

2. 1863

Urodził się ks. **Józef Londzin**, działacz narodowy Śląska Cieszyńskiego, poseł polski do austriackiego Reichsratu, autor wielu prac historycznych o Śląsku, organizator i działacz polskich instytucji kulturalnych na Śląsku Cieszyńskim. Umarł 21. IV. 1929.

2. 1869

Karol Miarka zrzuca się posady nauczyciela (w Pielgrzymowicach, pow. pszczyński) i jako redaktor „Katolika” osiedla się w Królewskiej Hucie. (dziś Chorzów-Miasto).

2. 1884

Umiera **Tomasz Nowacki** ur. 18. XII. 1802 zasłużony drukarz polski na Górnym Śląsku, założyciel pierwszej drukarni polskiej na Górnym Śląsku, (w Mikołowie), produkującej wyłącznie druki polskie.

2. 1923

Śmierć **Augustyna Świdra**, ur. 16. VIII. 1886, polskiego działacza plebiscytowego, poety górnośląskiego.

3. 1833

Urodził się **Edward Schneider** (zwany u ludu „ojcem Władysławem”), jeden z ostatnich dwu zakonników polskich na Górze św. Anny, wydawca polskich pism nabożnych. Umarł 2. X. 1911.

3. 1919

Umowa polsko-czeska, zawarta w Paryżu, w sprawie tymczasowej linii demarkacyjnej na Śląsku Cieszyńskim.

5. 1872

W okręgu wyborczym pszczyńsko-raciborskim ponownie po ostrej walce obrany posłem do pierwszego parlamentu Rzeszy ks. Müller, przy poparciu „Katolika”, — przeszedł w wyborach dzięki głosom ludności polskiej, mimo silnej agitacji czynników rządowych za kontrkandydatem, księciem raciborskim.

5. 1911

Zgon **Pawła Letochy**, prawnika, urodzonego 17. I. 1834. Jako poseł do parlamentu niemieckiego przyznał się w mowie wypowiedzianej 24. I. 1884 publicznie do polskości, biorąc w obronę polskiego robotnika na Śląsku.

8. 1624

Urodził się **Fryderyk Guessau**, pastor ewangelickiej gminy polskiej we Wrocławiu. Umarł 27. I. 1677.

9. 1339

Kazimierz Wielki wystawia dokument, którym zrzeka się na rzecz króla czeskiego tych księstw śląskich, których władcy w latach poprzednich złożyli mu lenne hołdy. — Zrzeczenie to, wywołane trudnościami wewnętrznymi i zewnętrznymi podnoszącego się z rozbitcia dzielnicowego państwa uważał król polski jedynie za chwilową konieczność. To też utrzymując nadal wszelkie więzy, łączące Śląsk z Polską (kulturalne, kościelne, gospodarcze i t. d.) przez całe swe panowanie kilkakrotnie próbował odzyskać Śląsk wzgl. pewne jego części.

9. 1863

Urodził się w Siemianowicach Śląskich ks. prałat **Aleksander Skowroński**, wybitny działacz narodowy na Górnym Śląsku, który zwłaszcza w okresie plebiscytu niespożyte oddał usługi sprawie polskiej. Walczył również o naukę polską w szkołach na Śląsku. Umarł 4. X. 1934.

9. 1872

Bismarck w „Reichstagu” polemizuje z redaktorem „Katolika”, Karolem Miarką, — miało to ten skutek, że nakład „Katolika” i liczba jego czytelników powiększyły się znacznie.

11. 1507

Śmierć **Jana z Głogowa**, ur. w r. 1445, słynnego lekarza, filozofa i astronoma.

11. 1920

Komisja Międzysojusznicza obejmuje władzę na Górnym Śląsku celem przeprowadzenia plebiscytu.

12. 1863

Rozporządzenie rejencji opolskiej, nakazujące nauczanie języka niemieckiego dzieci, wstępujących do szkoły.

12. 1921

Śmierć ks. **Franciszka Michejdy**, ur. 3. X. 1848, czołowego przywódcy ewangelickiego ludu polskiego na Śląsku Cieszyńskim, i organizatora polskiego życia kulturalnego.

14. 1863

Rozporządzenie rejencji lignickiej, nakazujące uczenie dzieci wstępujących do szkół języka niemieckiego.

15. 1346

Władysław książę bytomski przyrzeka Kazimierzowi królowi polskiemu, że nie będzie żadną miarą wspierał króla czeskiego i połączonych z nim przeciwników króla polskiego, dopóki nie nastąpi zgoda między królem czeskim a polskim.

15. 1763

Pokój w Hubertsburgu, oznaczający koniec t. zw. „wojny siedmioletniej”, zawarty między królem pruskim Fryderykiem II a cesarzową austriacką Marią Teresą, pieczętuje ostatecznie zabór Śląska przez Prusy. Tylko Śląsk Cieszyński i Opawski pozostały przy Austrii.

15. 1853

Urodził się **Piotr Kołodziej**, pisarz ludowych polskich sztuk teatralnych, grywanych z wielkim powodzeniem na scenach amatorskich Górnego Śląska, podtrzymujących tą drogą polskość. Umarł 14. XII. 1931.

15. 1864

Urodził się **Bronisław Koraszewski**, zasłużony redaktor polski na Górnym Śląsku; założyciel „Gazety Opolskiej” (r. 1890). Umarł 4. IV. 1924.

16. 1866

Umiera Ks. **Szymon Perzych**, ur. 6. X. 1804, działacz narodowy na Górnym Śląsku, dyrektor seminarium nauczycielskiego w Głogówku. Wydał kilka książek dla ludu, współpracował z polskimi gazetami na Śląsku. Morawianin z pochodzenia, pracował nad zbliżeniem polsko-morawskim, koniecznym ze względu na wspólne zagrożenie przez Niemcy.

17. 1396

Franciszek Krzysowic z Brzegu, ur. około r. 1370, staje się mistrzem nauk wyzwolonych w Pradze; wybitny teolog, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego 1407/8 i 1429/30. Z jego szkoły wyszli najęźsi teologowie krakowscy w okresie soboru bazylejskiego. Umarł w roku 1432 lub 1433.

18. 1862

Śmierć ks. **Alojzego Ficka**, ur. 10. V. 1790, działacza polskiego i apostoła wstrzeźliwości na Górnym Śląsku. Zmarł jako proboszcz w Piekarach Śląskich. Wszczęta przez niego akcja wstrzeźliwości miała niespotykane powodzenie wśród ludu śląskiego.

18. 1893

Śmierć ks. **Norberta Bonczyka**, ur. 6. VI. 1837, polskiego poety Górnego Śląska, autora „Starego Kościoła Miechowskiego” i „Góry Chełmskiej”.

18. i 19. 1327

Książęta śląscy: Bolko niemodliński, Leszko raciborski, Kazimierz cieszyński i Władysław kozielsko-bytomski pod naciskiem zbrojnym króla czeskiego Jana Luksemburczyka uznają się jego lennikami.

19. 1737

Urodził się w Trzyciezu (Zaolzie) **Paweł Twardy**, pastor i kaznodzieja polski we Wrocławiu. Umarł 20. XII. 1807.

19. 1807

Urodził się ks. **Józef Szafranek**, poseł polskiej ludności Górnego Śląska do niemieckiego Zgromadzenia Narodowego w roku 1848, gdzie bronił praw tej ludności do języka polskiego. Wystąpienie jego było pierwszym publicznym zainifestowaniem polskości ludności Górnego Śląska. Umarł 4. V. 1874.

19. 1919

Założenie polskiej organizacji wojskowej P. O. W. w Bytomiu, tworzącej kadry powstańcze, mające niebawem wystąpić z bronią celem przyłączenia ziemi śląskiej do Polski.

19. 1920

Rząd polski mianuje **Wojciecha Korfanteo** polskim Komisarzem plebiscytowym na Górnym Śląsku.

20. 1491

Umowa między Władysławem, królem czeskim, z rodu Jagiellonów, a królewiczem polskim, Janem Olbrachtem, w sprawie oddania mu zarządu księstwa głogowskiego i szeregu miast za zrzeczenie się pretensji do korony węgierskiej.

20. 1891

Zgon ks. **Rudolfa Lubeckiego**, ur. 7. VIII. 1844, autora polskiego na Śląsku, wydawcy popularnego śpiewnika, współpracownika „Katolika”, autora wielu pieśni i opowiadań.

21. 1457

Polska odzyskuje część wschodnią Śląska, wykupując księstwo oświęcimskie z rąk ostatnich piastowskich właścicieli tej ziemi za sumę 50.000 grzywien.

21. 1517

Turzonowie (Aleksy Turzo) nabywają ziemię pszczyńską od księcia Kazimierza Cieszyńskiego za cenę 40.000 złotych węgierskich.

24. 1327

Książę oświęcimski, Jan, uznaje się lennikiem czeskim.

25. 1272

Książę Władysław opolski zakłada dla podniesienia obronności swego księstwa warowne miasto Żory.

25. 1364

Kazimierz Wielki zawiera ślub z księżniczką żegańską Jadwigą, córką najpotężniejszego po Bolku świdnickim Piasta śląskiego.

26. 1879

Redaktorzy pism polskich, m. i. Karol Miarka, na audiencji u papieża Leona XIII; Miarka uzyskuje tu szczególne błogosławieństwo dla swego wydawnictwa „Katolika”.

26. 1919

Po zawarciu rozejmu z Czechami wojska polskie wracają do Cieszyna.

26. ~~1923~~ 1928

Umiera ks. dr **Jan Chrzęszcz**, ur. 27. IV. 1857, zasłużony historyk, autor wielu kronik górnośląskich; wydawał także książki treści religijnej w języku polskim.

27. 1874

Śmierć **Józefa Łepkowskiego**, ur. 4. VII. 1826, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, jednego z pierwszych działaczy narodowych na Górnym Śląsku, redaktora „Dziennika Górnośląskiego” 1848/49.

28. 1621

Ugoda, na podstawie której Śląsk za udział w buncie Czech przeciw cesarzowi ma zapłacić 300 tysięcy guldenów. Jest to jedna z pierwszych ofiar, jakie Śląsk ponosić będzie w czasie wojny trzydziestoletniej, która przyniosła zupełną ruinę ziemi śląskiej.

28. 1699

Umiera **Samuel Cretius**, ur. 31. III. 1645, pastor polski w Międzyborzu, syn Adama Kreta, pastora w Bieruniu, (pow. pszczyński).

28. 1823

Urodził się **Juliusz Ligoń**, kowal hutniczy, autor szeregu utworów polskich, poeta ludowy, jeden z przywódców odrodzenia narodowego Górnego Śląska. Zasłużył się m. i. wielce około zbioru polskich pieśni ludowych Górnego Śląska. Umarł 17. XI. 1889.

28. 1837

Urodził się **Józef Roman Chociszewski**, redaktor poznański, zasłużony dla pracy narodowej na Śląsku Górnym i Cieszyńskim. Założył w Chełmnie „Katolika”, którego w r. 1869 odsprzedał Karolowi Miarce. W latach 1861–62 redagował „Gwiazdkę Cieszyńską”. Umarł 11. XI. 1914.

Katowice, w styczniu 1946.

U w a g a : Zezwala się na przedruk lub dowolne wykorzystanie komunikatów dla celów prasowych z podaniem źródła.

Drukarnia Urzędu Informacji i Propagandy Katowice. Nr. 752 — R 10368.

